

Nato vai turvallisuus?

Suomessa on vaihtelevalla vilkkauksella käyty keskustelua Nato-jäsenyydestä. Keskustelussa on sekä esitetty perusteita, miksi Suomen tulisi liittyä Naton jäseneksi että perusteltu liittoutumattomuuden etuja.

Jäsenyyden puolustajat ovat korostaneet maamme tarvitsevan turvallisuustakuita ja heidän mielestään ainoastaan Nato voi turvallisuustakuut maaillemme antaa. Näissä puheenvuoroissa on aistittavissa eräänlaista talvisodan traumaa - toista kertaa emme halua jäädä yksin.

Liittoutumattomuutta korostavat ovat esittäneet kahdenlaisia näkemyksiä. Toisen näkemyksen mukaan nykytilanteessa maaillemme ei ole mitään hyötyä luopua liittoutumattomuudesta. Maan korkein poliittinen johto on usein tuonut tämän esille. Toisen näkemyksen mukaan liittoutumattomuus antaa maaillemme Nato-jäsenyyttä enemmän liikkumavapautta ja toimintamahdollisuuksia. Näitä puheenvuoroja on kuulunut sekä tutkijoilta että kansalaisjärjestöistä.

Mielenkiintoinen piirre suomalaisessa Nato-keskustelussa on ollut se, että useissa mielipidemittauksissa kansalaisten selkeä enemmistö vastustaa Nato-jäsenyyttä. Vastaavasti enemmistö on sitä mieltä, että Suomi tulevaisuudessa liittyy Natoon, mikä kuvastaa osaltaan kansalaisten uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa.

Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko antaa mahdollisuuden tehdä väliarvion Nato-keskustelusta. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että selonteossa ei oteta kantaa Nato-jäsenyyteen. Sen sijaan selonteko mahdollistaa maamme turvallisuuspoliittisen ympäristön perusteellisen arvion tekemisen. Sen perusteella voidaan kysyä, tarjoaako Nato mitään ratkaisuja niihin uhkiin, joita Suomella on.

Vaikka suomalaisessa Nato-keskustelussa on keskitytty maamme mahdolliseen jäsenyyteen, ei Natoa pidä tarkastella vain Suomen perspektiivistä. Suomalaisessakin keskustelussa on hyvä tarkastella Natoa ja sen kehitystä laajemmin. Erityisen tärkeää on pohtia Yhdysvaltojen Nato-politiikkaa ja siinä tapahtuneita muutoksia kylmän sodan päättymisen ja vuoden 2001 syyskuun terrori-iskujen jälkeen.

Kuuluisa 11. syyskuuta

Terrori-iskut eivät ehkä sinänsä muuttaneet maailmaa, mutta ne nopeuttivat muutosta tai antoivat kasvot maailmanpolitiikan murrokselle. Idän ja lännen vastakkainasettelu on jäänyt taka-alalle ja maantieteellisesti kohde on nyt toisaalta Lähi-idässä, toisaalta Aasiassa, erityisesti Keski-Aasian maissa.

Toinen muutos on tapahtunut toimijoissa. Terrori-iskut toteutti ryhmä, ei valtio. Israelin ja Palestiinan konfliktissa itsemurhapommittajat ylläpitävät tehokkaasti konfliktia, eivätkä he kunnioita palestiinalaihallinnon tahtoa. Monessa Keski-Aasian valtiossa kansalaisten identiteettiä ja solidaarisuutta määrittelee vieläkin ensisijaisesti oma etninen ryhmä, uskonto tai perheside kuin valtio.

Turvallisuusongelmat ja uhkakuvat nähdään usein joko alueellisina tai globaaleina. Kuitenkin sellaisina, joihin yksittäisen valtion on vaikea puuttua. Turvallisuuspolitiikka tehdään lisäämällä sisäistä valvontaa ja lisäämällä erilaista kansainvälisten turvallisuusjärjestöjen keskinäistä tiedonvaihtoa. Kansalliset armeijat eivät ole tällöin keskeisiä toimijoita.

[Useiden mielestä YK:n heikkous on siinä, että se liian perinteisesti edustaa vanhaa toisen maailmansodan jälkeistä kansallisvaltioiden yhtyeenliittoutumaa. Pienaseiden, huumeiden, rikollisuuden, aidsin ja vastaavien vitsausten levitessä yli rajojen tuntuu siltä, että valtioilla on kovin vähän sanottavaa maailman menoon.]

Valtiot ovat edelleen keskeisessä asemassa maailmanpolitiikassa, mutta niiden rinnalle ovat nousseet erilliset ei-valtiolliset toimijat, kuten kansainväliset järjestöt. Näin on tapahtunut erityisesti talouden alalla. Kansalaisyhteiskunta niin "hyvine kuin pahoine" ryhmineen on noussut merkittäviksi vaikuttajiksi. Toimijat ovat ne jotka osaa ylittää rajat, ei ne jotka juuttuvat rajoihin kiinni.

Maailma poliisin varjossa

Suomenkin turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin vaikuttaa keskeisesti maailman johtavan suurvallan ulkopoliittikka. Yhdysvaltojen rooli maailmassa on muuttunut rajusti viimeisen viidentoista vuoden aikana. Kylmän sodan päättyminen, kovan linjan republikaanien palaaminen valtaan ja syyskuun terrori-iskut ovat kaikki muokanneet maan ulkopoliittikkaa nykyiseen suuntaansa.

Kylmän sodan päättyminen Neuvostoliiton romahtamisen myötä teki maailmasta monessa suhteessa yksinapaisen. Yhdysvaltojen osuus maailman bruttokansantuotteesta on tällä hetkellä 31 prosenttia ja sotilasmenoista vielä enemmän. Yksikään toinen valtio tai edes liittouma ei pysty lähitulevaisuudessa haastamaan Yhdysvaltoja, jonka näyttävät ja omapäisetkin sotilasoperaatiot löivät leimansa 1990-luvun politiikkaan.

Maailmanlaajuisen vallan takia sisä- ja ulkopoliittikka ovat sekaantuneet Washingtonissa toisiinsa. Esimerkiksi terrorisminvastaisen sodan strategia kumpuaa enemmän amerikkalaisesta patriotismista ja ideologisesta julistuksesta kuin reaalioliittisesta laskelmoinnista.

Yhdysvaltain ulkopoliittikka voidaan kutsua unilateralistiseksi, millä tarkoitetaan yksipuolista toimintaa ja kansainvälisten sopimusten väheksymistä. Terrori-iskujen myötä Yhdysvaltojen oma turvallisuus on asetettu liittolaissuhteiden edelle, jolloin olemassa olevienkin liittojen täytyy säilyä keuhkoihin osoittaa hyödyllisyytensä. Paineet Naton muuttamiseksi terrorisminvastaista sotaa koordinoivaksi järjestöksi kasvavat. Samalla Nato-liittolaisten odotetaan tukevan Yhdysvaltojen politiikkaa eikä puolueettomuutta hyväksyttyä sotilasliiton sisällä.

Presidentti Bushin julistama oppia on kutsuttu ideologiseksi republikanismiksi, joka korostaa amerikkalaisten arvojen edistämistä ja taistelua hyvän puolesta pahaa vastaan. Käytännön tasolla maan uudet sotilasstrategiset doktriinit tarkoittavat globaalia valvontaa ja nopeita ennaltaehkäiseviä iskuja. Maan sotilasjohto on muun muassa ottanut käyttöön "puolustuksellisen intervention" -käsitteen, joka tarkoittaa tarvittaessa varoittamattakin tehtävää iskuja. Yllätyshyökkäyksessä voidaan rajoitetusti käyttää myös ydinaseita.

Onko Nato uhattuna?

Yhdysvaltain politiikassa kansainväliset sopimukset ja instituutiot ovat menettäneet radikaalisti merkitystään. Bushin presidenttikaudella maa on toistuvasti vastustanut kaikkia sellaisia järjestelyjä, jotka rajoittavat Yhdysvaltojen tai sen kansalaisten toimintavapautta. Yhdysvallat ei kuitenkaan pyri eristäytymään, vaan osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön valikoivasti, jolloin muiden valtioiden on mukauduttava sen politiikkaan.

Yhdysvaltain unilateralismi on jatkuva uhka kansainväliselle järjestelmälle, koska muualla maailmassa siedetään hankaliakin valtioita ja kynnyks sodan aloittamiseen pidetään korkealla. Varsinkin eurooppalaisten käsitykset amerikkalaisen voimapolitiikan keinoista ja seurauksista ovat hyvinkin kriittisiä vaikka tavoitteista oltaisiin samaa mieltä. Kosovon sodan alussa eurooppalaisten Nato-maiden mahdollisuudet vaikuttaa Yhdysvaltain päätökseen ilmaiskujen aloittamisesta olivat olemattomat ja pommitusten aikana Naton

yhteinen linja rakoili. Osin näiden kokemusten takia saksalaiset vastustavat nyt kiivaasti Irakin sotaa.

Ei olekaan ihme, että syyskuun terrori-iskujen jälkeen Yhdysvaltain poliittinen johto ei turvautunut Natoon saati YK:iin, vaan lähti rakentamaan terrorisminvastaista liittoumaa kahdenkeskisten neuvottelujen pohjalta. Tärkeimmät liittolaiset, kuten Venäjä, Pakistan tai Israel, valikoituivat lähinnä maantieteellisen asemansa tai varauksettoman poliittisen tukensa takia. On myös tärkeää huomata, että Yhdysvaltojen kanssa liittoutuneet maat pyrkivät liittoutumisen kautta hankkimaan laajemman toimintavapauden omien konfliktinsa selvittämiseen.

Eurooppalaisten tapa toimia kansainvälisessä politiikassa on maltillisempi, mikä ei sopinut Yhdysvaltain ajatukseen siirtää sota terrorismin syntysijoille. Yhdysvalloilla on jatkossakin mahdollisuus ja myös halua hoitaa maailmanpolitiikan ongelmia voimapolitiikan keinoin, kun eurooppalaiset luottavat herkemmin sopimusjärjestelyihin.

Kylmän sodan päätyttyä Yhdysvallat eivät ole aina saaneet Euroopasta toivomaansa tukea sotilasoperaatioilleen. Terrorisminvastaiseen taisteluun eurooppalaiset eivät haluaisi sitoutua eivätkä kasvattaa sotilasmenojaan amerikkalaisten tasolle. Yhdysvallat yrittää yhä muokata Natosta kiinteää arvoyhteisöä ja sopivaa tukijoukkoa operaatioilleen, mutta sotilasliiton strateginen merkitys on linjaerimielisyyksien takia väistämättä hiipumassa.

Sisäiset ristiriidat tuskin johtavat Naton pikaiseen hajoamiseen, mutta eurooppalaiset jäsenmaat tulevat jatkossa reagoimaan kansainväliseen politiikkaan yksilöllisemmin ja Yhdysvallat luottaa etupäässä muihin liittolaisiin. Nato-jäsenyydestä on jo muodostunut kansainvälisessä politiikassa riski, joka punnitaan Yhdysvaltain unilateralististen seikkailujen myötä uudelleen ja uudelleen.

Yhdysvallat turvaa vain omia etujaan

Kärjistäen voidaan sanoa, että "terrorismin vastaisessa sodassa" tärkeintä Yhdysvalloilla on sen omien etujen puolustaminen ja maan oman turvallisuuden takaaminen seurauksista piittaamatta. Kainoiksi on valittu sotilaalliset iskut ja niillä uhkaaminen.

Yhdysvaltojen tapa jakaa maailma "roistovaltioihin" ja demokraattisiin maihin on tavattoman yksinkertaistava. Tällaisen jaon kautta ei kyetä paneutumaan sen enempää Yhdysvaltojen oman kuin globaalin turvallisuuden peruskysymyksiin.

Tosiasia on, että maailmassa on valtioita, jotka joko tukevat terroristiryhmien toimintaa tai eivät estä niiden toimintaa maassaan. Tällaisellakin toiminnalla on syynsä ja pidemmällä tähtäimellä olisi hyödyllisempää ja tuloksellisempaa puuttua terrorismin syihin kuin sen ilmenemismuotoihin.

On ymmärrettävä, että muutamille maille, esimerkiksi Irakille, Yhdysvallat näyttää tyy samankaltaisena pahan valtakuntana kuin miksi Yhdysvaltojen poliittisen johdon retoriikka Irakin määrittelee. Yhdysvaltojen asema maailman ainoana suurvaltana ja sen itseriittoinen käyttäytyminen kansainvälisillä areenoilla synnyttää antipatiaa ja jopa vihaa sitä kohtaan. On myös hyvä muistaa, että sekä Irak että Afganistanin Talebanit olivat aikaisemmin Yhdysvaltojen liittolaisia ja saivat siltä sekä taloudellista että aseellista tukea.

Yhteiset intressit luovat turvallisuutta

Eurooppa tarjoaa Yhdysvalloille vaihtoehtoisen tavan rakentaa turvallisuutta. Toisen maailmansodan jälkeen perustetun EU:n keskeinen tavoite on ollut rakentaa taloudellista ja poliittista yhteistyötä entisten vihollismaiden välille. Olennainen osa tätä työtä on ollut

EU:n yhteisen arvopohjan vahvistaminen, joka perustuu demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen.

EU:n projekti on ollut onnistunut. Valtioiden välisten sotien todennäköisyys Euroopassa on minimaalisen pieni. Mikään valtio ei voi olettaa saavuttavansa taloudellista tai poliittista etua hyökkäämällä naapurivaltion alueelle.

Kokemus on myös osoittanut, että yhteisestä arvopohjasta kannetaan huolta, eikä poikkeuksia hyväksytä. Esimerkiksi Itävaltaa vastaan kohdistetut toimet olivat konkreettinen osoitus siitä, ettei EU:ssa hyväksytä yhteisestä arvopohjasta poikkeavaa politiikkaa.

Vaikka EU:ssa on suunnitelmia yhteisestä puolustuksesta ja sitä kautta haettavasta vahvemmassa kansainvälisestä asemasta, on EU:n vahvuus kuitenkin toisaalla. Ulkoministeri Erkki Tuomioja kirjoittaa 23.9. www-sivuillaan, että EU:n tulevaisuus pitää nähdä "uudenlaisena kansainvälisesti vahvana toimijana, joka paremminkin voi liennyttää ja korjata supervaltakäytännön aiheuttamia ongelmia maailmalla".

Toivottavaa olisi, että Yhdysvallat ottaisi opikseen Euroopasta ja ryhtyisi panostamaan kansainväliseen yhteistyöhön ja osallistumaan nykyistä aktiivisemmin kansainvälisten järjestöjen, erityisesti YK:n, toimintaan. Tällä tavoin Yhdysvallat olisi mukana vahvistamassa yhteisövaraista kansainvälistä turvallisuutta ja poistamassa globaaleja eriarvoisuuksia ja niitä ylläpitäviä rakenteita.

Sen sijaan, että Yhdysvallat pitää kehitysmaita turvallisuusuhkana, sen olisi panostettava kehitysmaiden ja teollisuusmaiden tasaveroisen yhteistyön laajentamiseen.

Naton uudet tehtävät

[Länsi-Euroopan ja Yhdysvaltojen liitto on taannut toisen maailmansodan jälkeen suhteellisen vakauden ja rauhan maanosamme, joskin kilpavarusteluun ja ydinsodan pelkoon perustuvan. Harvat ovat kuitenkaan valmiit luopumaan kokonaan tästä yhteistyöstä. Näin siitäkkin huolimatta, että yhteistyön muodoista käydään keskustelua ja tyytymättömyyttä esiintyy. Nato on kiistämättä kylmän sodan tuote. Se perustettiin sotilaalliseksi puolustusliitoksi Neuvostoliiton ja sen aloitteesta luodun Varsovan liiton uhkaa vastaan. Tätä uhkaa ei kuitenkaan enää ole. Kylmän sodan ajan Nato oli enemmänkin pelote tai uhkailun väline kuin oikea sotilaallinen toimija.]

Kylmän sodan jälkeen Nato on vanhan sotilasliittoroolinsa lisäksi, luonut itselleen uuden rinnakkaisen roolin. Uusi Nato toimii kansainvälisen rauhanturvaamisen sotilaallisena työkaluna, vakauden "palauttajana" konflikteissa, jotka uhkaavat amerikkalaisia ja eurooppalaisia. Tässä roolissa Nato on myös konkreettisesti sotinut, mitä se ei koskaan kylmän sodan aikana tehnyt.

Syyskuun 11. päivän jälkeen olemme nähneet Natolla kolmannenkin roolin terrorismin vastaisessa sodassa. Tämä rooli on kuitenkin jäsenytmätön, koska Yhdysvallat on vastannut terrorismin vastaisesta sodasta yksin. Näin siitäkkin huolimatta, että Yhdysvallat vetosi Naton 5. artiklaan ja pyrki aktiivisesti rakentamaan liittoumaa. Käytännössä Natolle on jäänyt tuen ja solidaarisuuden ilmaisijan rooli ja ainoastaan Iso-Britannia on kelvannut Yhdysvalloille yhteistyökumppaniksi.

Tulevaisuudessa Natolla voi kuitenkin olla rooli terrorismin vastaisessa taistelussa, kun etsitään sopivia tapoja jatkaa yhteistyötä niiden Keski-Aasian maiden kanssa, jotka ovat nousseet tärkeiksi strategisiksi kumppaneiksi.

Laajentuneen Naton epäselvä tulevaisuus

Muodollisesti YK on maailman ainoa laillinen ja hyväksytty toimija, jolle sen jäsenvaltiot ovat antaneet oikeuden peruskirjansa mukaisesti toimia ylikansallisesti ja tarvittaessa

käyttäen voimatoimia valtioita vastaan. Tositilanteessa YK:lla on kuitenkin edelleen varsin rajoitetut toimintamahdollisuudet pakottaa jäsenvaltioitaan ja konfliktien osapuolia toteutumaan päätöksiään. Tästä syystä YK joutuu delegoimaan jäsenmaille päätösten voimaansaattamisen, mikä taas jättää Naton kaltaisille järjestöille mahdollisuuden ryhtyä toimiin.

Yhdysvallat on maailman vahvin sotilasmahti ja se on ainoa valtio, joka voi nopeasti siirtää joukkoja eri puolille maailmaa. Tämä kapasiteetti on Naton kautta ainakin periaatteessa eurooppalaistenkin käytössä. Yhdysvaltain resurssien ylivoiman takia muilla Nato-mailla on tietenkin varsin rajoitettu mahdollisuus vaikuttaa Natossa.

Syyskuun 11 päivän jälkeen olemme nähneet, että presidentti Bushin hallinnon voimapolitiikka ja Yhdysvaltain oikeutta toimia missä päin maailmaa tahansa, millä keinoin hyvänsä, ilman muiden hyväksyntää, korostava linja sai tukea laajemmin kun mitä se luultavasti ilman terroriniskuja olisi saanut.

Yhdysvaltain politiikan kehitys vaikuttaa ratkaisevasti Naton kehitykseen. Epäselvää on kuinka aktiivisesti Yhdysvallat tulevana vuosina etsii kiinteitä suhteita muuhun maailmaan? Haluako Yhdysvallat kehittää Natoa löyhänä poliittisen yhteistyön foorumina vaiko myös sotilaallisena toimijana? Kokeeko Yhdysvallat hyötyvänsä Natosta?

Nato on laajentunut alkuperäisestä ja marraskuussa se laajenee entisestään, kun Baltian maat hyväksytään liiton jäseniksi. Haluttiinpa tai ei, laajentunut Nato on erilainen. Laajuuden vuoksi päätöksenteko vaikeutuu ja resursseista joudutaan käyttämään uusien jäsenmaiden integroimiseen.

Rauhankumppanuusohjelmat luotiin sillaksi ja yhteistyöfoorumiksi Nato-maiden ja muiden eurooppalaisten valtioiden välille. Suomi ja Ruotsi ovat olleet huolestuneita asemastaan yhteistyössä, jos ne olisivat rauhankumppanusmaista ainoita, jotka ei ole Naton jäseniä. Suomi ja Ruotsi ovat yrittäneet luoda aktiivisia suhteita ja luoda yhteistyötä, joka voidaan kriitikoiden tapaa tulkita askeleiksi kohti jäsenyyttä, kynnyksen madaltamista (tai nk. jäsenyysoption vahvistamista) mutta kenties myös niin kuin hallituksen taholta esitetty myös keinoiksi varmistaa että voidaan jäädä ulkopuolella ja säilyttää kuitenkin yhteistyövälit ja kyvyn yhteistoimintaan esim. rauhanturvaoperaatioissa joissa muut kumppanit NATO maita.

Natoon liittymättömyyden etuja

Suomen halutaan liittyvän Natoon, jotta saisimme turvallisuustakuita, joita vain Nato voi antaa ja jotta pääsisimme mukaan päättämään Naton politiikasta. Näin julkisessa keskustelussa toistuvasti väitetään.

Mutta tarjoaako Nato todella turvaa Suomelle ja saako piskuinen Suomi äänensä kuuluviin Nato-pöydässä? Mietitäänpä asiaa toisin päin. Mitä etuja Suomelle on siitä, että Suomi ei liity Natoon vaan pysyy edelleen sotilaallisesti liittoutumattomana.

Nato on perustaltaan sotilasliitto ja Suomen virallisessa puolustusdoktriinissa todetaan, että Suomeen ei kohdistu välitöntä uhkaa. Tämä on kirjattu joulukuussa 2001 hyväksytyyn turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon.

Tämän totesi myös Euroopan unionin sotilaskomitean puheenjohtaja Gustav Hägglund Helsingin Sanomien haastattelussa 8.9.2002: "On täysin mahdoton ajatus, että Suomeen voisi suuntautua mikään erillinen sotilaallinen uhka - ollaan sitten Natossa tai ei." Nato ei voi tarjota turvatakuita olematonta uhkaa varten.

Pienten ääni ei kuulu - eikä sitä kuunnella

Nato ei ole demokraattinen yhteisö, jossa päätökset tehdään yhdessä konsensuksella tai

enemmistö päätöksellä. Isännän ääntä käyttää Yhdysvallat. Päätökset tehdään Washingtonissa, ei Naton päämajassa Brysselissä. Tämän myöntää Hägglundkin edellä mainitussa haastattelussa.

Pienet valtiot eivät ole tähänkään mennessä saaneet ääntään kuuluviin Natossa ja Naton todennäköinen laajentuminen tuskin tilannetta muuttaa, pikemmin päinvastoin. Yhdysvallat käyttää Natoa oman politiikkansa edistämiseen ja vaikutusvaltansa lisäämiseen. Painostus liittolaisia kohtaan on kova ja erityisen kova Naton ovea kolkuttelevia ehdokasmaita kohtaan. Suostuttelua ja kiristystäkin käytetään.

Nato-jäsenyyden hakeminen avaisi Suomenkin ovet aiempaa enemmän Yhdysvaltojen painostuspyrkimyksille. Pysyttäytymällä Naton ulkopuolella Suomi pysyy poissa myös Yhdysvaltojen käskyjen opöydästä.

Nato on muuttunut arvoyhteisöksi, jonka ulkopuolelle samanmielisen Suomen ei ole varaa jäädä, on usein esitetty väite. Samanmielisen kenen kanssa? Nato ei ole homogeeninen eikä yksimielinen yhteisö.

Yhdysvaltojen nykypolitiikan mukaisesti päämäärä pyhittää keinot ja Naton tulee pyrkiä saavuttamaan (Yhdysvaltojen asettamat) tavoitteet keinolla millä hyvänsä. Eurooppalaiset Nato-maat puolestaan näkevät, että keinojen ja päämäärien tulee olla ainakin jollakin tavalla sopusoinnussa keskenään. Mitä tahansa keinoja ja välineitä ei voida käyttää. Tätä kiistaa ei ole ratkaistu ja tuskin Suomen liittyminen Natoon sitä ratkaisisi, joutuisimme vain kiistan osapuoleksi.

Nato rajoittaa toimintavapautta

Nato ei siis ole keskeinen kansainvälisen politiikan foorumi, joka tarjoaa jäsenilleen siihen kuulumattomia laajemmat toimintamahdollisuudet - ennemmin päinvastoin. Liittoutumattomana voimme työskennellä kansainvälisiä normeja ja lakeja kunnioittavan kansainvälisen yhteisön kehittämiseksi.

Voimme toimia välittäjänä kiistoissa, kuten presidentti Ahtisaari Kosovossa. Voimme puhua kansainvälisillä areenoilla uskottavasti ihmisoikeuksien ja rauhanomaisten ratkaisujen puolesta, kuten esimerkiksi istuva presidentti ja ulkoministeri ovat tehneet.

Moni, joka ei "tässä vaiheessa" ole liittämässä Suomea Natoon sanoo, että ovi Natoon on pidettävä auki, jotta emme kaventaishi liikkumavaraamme. On kyseenalaista, lisääkö "avoin ovi" liikkumavaraamme. Nato-jäsenyys joka tapauksessa kaventaishi sitä. Voimme tehdä palveluksen kansainväliselle yhteisölle pysymällä liittoutumattomana toimijana. Sellaisia tarvitaan.

Nato on kyllä muuttunut, mutta pohjimmiltaan se on edelleen sotilasliitto. Uutena elementtinä Natossa on terrorismin vastustaminen, mutta välineet tässäkin ovat sotilaalliset ja nimenomaan sotilaallisia välineitä halutaan kehittää. International Herald Tribune kertoi 19. syyskuuta, että Yhdysvallat painostaa liittolaisiaan, jotta nämä hyväksyisivät suunnitelman perustaa Natolle nopean toiminnan joukot Naton terrorisminvastaisen taisteluvalmiuden parantamiseksi.

Nato-Suomi voisikin löytää itsensä taistelemasta terrorismia vastaan kovin kaukana kotosuomesta. Tämä tuskin on suomalaisten toiveissa, tuskin taisteluareenalta palautettavat sinkkiarkutkaan. Liittoutumaton Suomi voi valita sotilaallisia keinoja huomattavasti järkevämmät, inhimillisemmät ja pitkällä tähtäimellä kestävämmät keinot terrorismin vastaisessa toiminnassa.

Liittoutumattoman Suomen ei myöskään tarvitse miettiä, mihin päin Suomea ydinaseita tarvittaessa sijoitetaan ja osallistuvatko suomalaiset lentäjät ydinpommilentokoulutukseen. Todellisuudessa ydinaseettomana maa voimme jatkaa ponnistelujamme taktisten ydinaseiden vähentämiseksi ja olla pystypäin osapuolena ydinsulkusopimuksessa ja täydellisessä ydinvoimakielto-sopimuksessa.

Jäsenyys maksaa

Suomen puolustusmäärärahojen tasoa on nostettu viime vuosina. Puolustusministeriönkin aiemmin maagisena rajana pitämä 10 miljardia edesmennyttä markkaakin on jo ylitetty. Puolustusvoimat ylläpitää painetta määrärahojen edelleen korottamiseen.

Tämä on kuitenkin pientä verrattuna siihen, minkälaisen painostuksen alaiseksi Nato-Suomi joutuisi. Yhdysvallat painostaa jatkuvasti liittolaisiaan korottamaan puolustusmäärärahojaan. Yhdysvallat käyttää puolustusmenoihin yli kaksi kertaa sen, mitä muut Nato-maat yhteensä.

Yhdysvallat haluaakin liittolaistensa modernisoivan aseistustaan ja "kantavan suuremman vastuun Euroopan puolustuksesta". Euroopan puolustamiseksi miltä? Suomen puolustusmäärärahat vievät jo nyt kohtuuttoman suuren osan rajallisista resursseistamme.

Suomen puolustamiseksi emme tarvitse korkeateknologista ammattimaista armeijaa, emmekä Nato-Eurooppaakaan varten. Rauhanturvatoimintaan osallistumisen edellytykset kyetään turvaamaan vähemminkin kustannuksin.

Mitä Natolla on siis tarjottavana Suomelle? Ei turvallisuutta vaan pikemmin turvattomuutta, ei lisää päätösvaltaa vaan käskytystä, ei lisää poliittista liikkumavapautta vaan sen kaventamista, kiistoja, ydinaseita ja korotettuja puolustusmenoja. Teemme palveluksen niin itsellemme kuin kansainväliselle yhteisölle pysymällä sotilaallisesti liittoutumattomana.

Naton ydinaseoppi

Ydinaseet, myös ydinasein suoritettavan ensi-iskun mahdollisuus, ovat keskeinen osa Naton sotilasstrategiaa. Ensi-iskun mahdollisuus säilytettiin Naton strategiaa uudistaneessa Washingtonin huippukokouksessa 1999. Kategoriaa, mihin ydinaseiskulla voidaan vastata, laajennettiin tuolloin. Näihin kuuluvat mm. rosvovaltioiden kemiallisin tai biologisin asein suorittama rajoitettu isku ja kansainvälinen terrorismi. Naton toiminta-alueeksi määriteltiin tuolloin koko maailma.

Yhdysvaltojen ydinaseita on sijoitettu Eurooppaan Naton jäsenmaiden, myös ydinaseettomien, alueelle. Ydinaseettomien Nato-valtioiden edustajat osallistuvat Naton ydinasepolitiikan suunnitteluun ja niiden lentäjät koulutetaan ydinaseiden käyttöön ja sotatilanteessa käyttäisivät ydinohjuksia. Näin kaikki Nato-maat on sidottu ydinasepolitiikkaan.

Yhdysvaltojen ydinasepolitiikalla onkin aina ollut keskeinen merkitys Naton politiikka ydinasedoktriinia määriteltäessä. Washingtonin huippukokouksen jälkeen tässä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Yhdysvallat on irtautunut ja irtautumassa kansainvälisestä sopimusjärjestelmästä ja ryhtynyt kehittämään ohjuspuolustusjärjestelmää ja uusia "käyttökelpoisempia" ydinaseita. Yhdysvallat haluaa itselleen vapaat kädet toimia joustavasti tilanteiden mukaan. Tähän joustavuuteen kuuluu myös ennalta ehkäisevä ydinisku. Tämä on todennäköisesti pian myös Nato-politiikkaa.